

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102006/B/2021/36122163609616388

ZODPOVEDNOSŤ ZA ŠKODU V OBCHODNOM PRÁVE

Bakalárska práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

OBCHODNÁ FAKULTA

ZODPOVEDNOSŤ ZA ŠKODU V OBCHODNOM PRÁVE

Bakalárska práca

Študijný program: podnikanie v obchode

Študijný odbor: ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra obchodného práva

Vedúci záverečnej práce: JUDr. Mária Veterníková, PhD.

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som samostatne vypracovala a všetka použitá literatúra je uvedená.

Bratislava, 22.4.2021

.....

Pod'akovanie

Úprimné pod'akovanie patrí JUDr. Márii Veterníkovej PhD. za jej odborné rady pri spracovaní danej problematiky. Chcem pod'akovať hlavne za správne nasmerovanie, individuálny prístup a tiež aj povzbudenie pri písaní tejto práce.

ABSTRAKT

ŠILÁKOVÁ, Sindy: *Zodpovednosť za škodu v obchodnom práve*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra obchodného práva. – JUDr. Mária Veterníková, PhD. – Bratislava: OF EU, 2021

Cieľom práce je analýza právnej úpravy zodpovednosti za škodu v Obchodnom zákonníku, ako aj vzťahu právnej úpravy náhrady škody v Obchodnom zákonníku k právnej úprave v Občianskom zákonníku. Autorka práce sústreďuje svoju pozornosť na štatistické údaje týkajúce sa rozsudkov vydaných vo veci náhrady škody na vybraných všeobecných súdoch Slovenskej republiky, ktoré získa, spracuje a vyhodnotí.

Práca je rozdelená do štyroch kapitol. Obsahuje päť tabuliek a šesť grafov. Prvá kapitola sa venuje vymedzeniu pojmu obchodné právo a tiež zodpovednosť za škodu v obchodnom práve. V ďalšej časti prvej kapitoly je pozornosť venovaná vymedzeniu a definovaniu pojmu škoda, ďalej sú rozobraté predpoklady zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka.

V druhej kapitole je charakterizovaný hlavný cieľ práce a tiež aj čiastkové ciele práce. Tretia kapitola vymedzuje metodiku práce a je venovaná opisu postupov, ktoré sú v práci využité.

Záverečná kapitola sa zaoberá analýzou štatistických údajov týkajúcich sa rozsudkov vo veci náhrady škody vydaných za posledných 10 rokov na súdoch v Nitrianskom kraji a vyhodnotení výsledkov tejto analýzy. Spojením teoretickej a praktickej časti ako aj doplnením vlastných poznatkov sa autorka snaží pomôcť čitateľovi lepšie pochopiť skúmanú problematiku.

Kľúčové slová:

škoda, predpoklady zodpovednosti za škodu, občianske právo, obchodné právo

ABSTRACT

ŠILÁKOVÁ, Sindy: Liability for damages in commercial law. - University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of Commercial Law. – JUDr. Mária Veterníková, PhD. – Bratislava: OF EU, 2021

The goal of the thesis is the analysis of the legal regulation of liability for damages in the Commercial Code, as well as the relationship of the legal regulation of damages in the Commercial Code to the legal regulation in the Civil Code. The author focuses her attention on statistical data concerning judgments issued in the matter of damages in selected general courts of the Slovak Republic, which he obtains, processes and evaluates.

The thesis is divided into four chapters. It contains five tables and six graphs. The first chapter deals with the definition of commercial law and also the definition of liability for damages in commercial law. In the next part of the first chapter, attention is paid to the definition of the term damages, then the assumptions of liability for damages according to the Civil Code and the Commercial Code are discussed.

The second chapter characterizes the main goal of the thesis and also the partial goals of the thesis. The third chapter defines the methodology of the thesis and is devoted to the description of the procedures that are used in the thesis.

The final chapter deals with the analysis of statistical data concerning judgments in damages issued in the last 10 years in the courts in the Nitra Region and the evaluation of the results of this analysis. By combining the theoretical and practical part as well as supplementing her own knowledge, the author tries to help the reader better understand the researched issues.

Keywords:

damages, presumptions of liability for damages, civil law, commercial law

Obsah

Úvod	8
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	9
1.1 Obchodné právo	9
1.2 Škoda.....	9
1.3 Predpoklady zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka	11
1.4 Predpoklady zodpovednosti za škodu v Obchodnom zákonníku.....	12
1.5 Všeobecná zodpovednosť za škodu podľa Občianskeho zákonníka.....	13
1.6 Osobitná zodpovednosť za škodu podľa Občianskeho zákonníka.....	13
1.7 Všeobecná zodpovednosť za škodu podľa Obchodného zákonníka	14
1.8 Osobitné ustanovenia zodpovednosti za škodu podľa Obchodného zákonníka ...	15
1.9 Doktrína culpa in contrahendo	16
1.10 Porovnanie obchodnoprávnej úpravy zodpovednosti za škodu s vybranými štátmi kontinentálnej Európy	17
2 Cieľ	19
3 Metodika práce a metódy skúmania.....	20
4 Výsledky práce a diskusia.....	22
4.1 Výsledky prieskumu	22
4.2 Výpočet výsledkov za pomoci frekvenčných tabuliek.....	24
4.3 Potvrdenie výsledkov prieskumu za pomoci grafov	26
4.4 Vyhodnotenie výsledkov	30
4.5 Závery prieskumu	31
Záver	33
Zoznam použitej literatúry	34

Úvod

Bakalársku prácu – Zodpovednosť za škodu v obchodnom práve sme si vybrali, pretože zodpovednosť za škodu a jej následná náhrada sú mimoriadne dôležitými aspektmi v živote každého podnikateľského subjektu. Zodpovednosť za škodu a náhrada škody, ako inštitúty existujú už mnoho storočí, o čom svedčí aj existencia rímsko-právnej zásady „*neminem leadere*“ čo v preklade znamená „nikomu neškodiť“.

V bakalárskej práci sa venujeme analýze právnej úpravy zodpovednosti za škodu v Obchodnom zákonníku, vzťahu právnej úpravy náhrady škody v Obchodnom zákonníku k právnej úprave v Občianskom zákonníku.

Práca je rozdelená do štyroch kapitol, pričom v prvej sa venujeme vymedzeniu pojmu obchodné právo, škoda, predpoklady zodpovednosť za škodu v Obchodnom zákonníku a tiež aj v Občianskom zákonníku. V ďalšej časti prvej kapitoly riešime problematiku všeobecnej a osobitnej zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka, avšak neopomenuli sme ani všeobecnú a osobitnú zodpovednosť za škodu podľa Obchodného zákonníka. Stručný opis a zhrnutie názorov uznávaných autorov na termín „*doktrína culpa in contrahendo*“ tvorí nasledujúcu časť prvej kapitoly. V závere prvej kapitoly porovnávame slovenskú obchodnoprávnú úpravu zodpovednosti za škodu s právnymi úpravami predmetného inštitútu vo vybraných európskych štátoch.

V druhej kapitole sa venujeme vymedzeniu hlavného cieľa, ako aj stanovaniu čiastkových cieľov. Hlavným cieľom bakalárskej práce je bližšie a hlavne prehľadne priblížiť pojmy obchodné právo, škoda, protiprávny úkon a predpoklady zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka, aby sme sa vedeli v problematike orientovať, v prípade ak sa dostaneme do situácie, kedy to bude nutné.

V nasledujúcej kapitole rozoberáme metodiku a metódy skúmania stanovenej problematiky. V teoretickej časti práce sme využili primárne metódu analýzy a komparácie a v praktickej časti metódu analýzy, komparácie, indukcie a dedukcie.

V štvrtej a teda záverečnej kapitole analyzujeme štatistické údaje, týkajúce sa rozsudkov, vydaných na vybraných všeobecných súdoch, ktoré sme získali a spracovali do tabuliek a grafov a tiež aj vyhodnotili. Skôr ako sme začali štatistiku vytvárať, stanovili sme si výskumnú otázku, niekoľko ďalších otázok a predpokladov, na ktoré sme sa snažili získať odpovede. Tieto odpovede sme získali a sú prezentované v danej kapitole.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Obchodné právo

Pojem obchodné právo nie je jednoznačne definovaný. Jeho obsah závisí od teoretického prístupu a taktiež od ponímania súkromného práva. Pri definovaní pojmu obchodné právo sa stretávame so subjektívnym a objektívnym vymedzením tohto pojmu. Podľa subjektívneho princípu sa obchodným právom rozumie osobitný právny režim vytvorený pre skupinu osôb s rovnakým profesijným zameraním. Podľa objektívneho princípu sa spája definícia pojmu obchodné právo nie s vymedzením určitých subjektov ako pri objektívnom princípe, ale s určitou činnosťou, ktorú tieto osoby vykonávajú. V súčasnosti obchodnoprávne úpravy nie sú definované čisto na jednom alebo druhom princípe. Slovenské obchodné právo je nielen právom podnikateľov, ale aj právom upravujúcim podnikateľskú činnosť, čo znamená vzťahy ku ktorým dochádza pri podnikateľskej činnosti. (Žitňanská 2009)

„Súkromnoprávna úprava zodpovednosti za škodu v súčasnosti nie je založená na monistickom princípe odvodenom od jednotného súkromnoprávneho kódexu, následkom čoho formuluje osobitné kategórie zodpovednosti za škodu pre jednotlivé odvetvia súkromného práva, pričom zodpovednosť za škodu upravená v OZ predstavuje právnu úpravu všeobecnú, oproti právnej úprave osobitne zakotvenej v OBZ, ZP a iných súkromnoprávnych predpisoch.“ (Mamojka 2016, s. 154)

1.2 Škoda

Existencia škody je jedným z nevyhnutným predpokladov náhrady škody. Pojem škoda nie je definovaný zákonom, definícia škody vyplýva z právnych doktrín a ustálenej rozhodovacej praxe. Pri definovaní škody sa vychádza z pojmu ujma, ktorá je najširším pojmom zahŕňajúcim majetkovú aj nemajetkovú ujmu, teda každú stratu. Škoda sa považuje za ujmu, nemusí byť majetkovej povahy, ale musí byť vyjadriteľná v peniazoch. V súvislosti so škodou rozoznávame jej dva druhy a to skutočnú škodu a ušlý zisk. (Ol'ga Ovečková a kol., 2017)

„Skutočná škoda (damnum emergens) je majetková ujma, ktorá sa prejaví v majetku poškodeného a ktorá je objektívne vyčísliteľná v peniazoch. Skutočná škoda môže mať rôzne

podoby. Spravidla sa prejaví v zmenšení majetku poškodeného tým, že sa poškodia alebo zničia veci poškodeného“ (Ovečková 2017, s. 412)

„Ušlý zisk (lucrum cessans) je majetková ujma spočívajúca v tom, že nedošlo k zväčšeniu majetku poškodeného, ktoré, nebyť vzniku škody, bolo možné vzhľadom na okolnosti (pravidelný priebeh vecí) odôvodnene očakávať.“ (Ovečková 2017, s. 412)

Vznik dlhu je tiež jedným z aspektov, z ktorého môže vyplývať skutočná škoda, okrem samotnej škody na veci. (Mitterpachová 2015)

„Zatiaľ čo teda pri škode na veci postačí obyčajné zníženie hodnoty veci, teda faktický pokles celkovej bilancie majetku poškodeného, bez toho, aby bolo fyzicky nutné akúkoľvek platbu na odstránenie (opravu) vynakladať, pri vzniku dlhu, napriek tomu, že nepochybne tiež vedie k faktickému poklesu celkovej bilancie majetku poškodeného, fyzické vynaloženie prostriedkov je tu ako podmienka vzniku škody nevyhnutne nutné“ (Šilhán 2011, s. 20)

Z uvedeného teda rozumieme, že kým pri škode na veci je nutné, aby prišlo k zníženiu hodnoty majetku, nie vždy je však podmienkou aj vykonanie platby na opravu. Naopak pri vzniku dlhu síce tiež dochádza k zníženiu hodnoty majetku poškodeného, ale na vznik škody je nutné aj vynaloženie prostriedkov na úhradu tohto dlhu.

Súvisiace náklady sú považované za ďalšiu kategóriu skutočnej škody. Obchodný zákonník v § 380 ustanovuje, že *„za škodu sa považuje tiež ujma, ktorá poškodenej strane vznikla tým, že musela vynaložiť náklady v dôsledku porušenia povinnosti druhej strany.“* Z vyššie uvedenej citácie vyplýva, že súvisiace náklady, sú náklady nutne vynaložené kvôli vzniku škody, avšak sú vynaložené nad rámec vzniknutej škody.

Rovnako ako v slovenskom právnom poriadku, škoda nie je definovaná ani v právnom poriadku nemeckom či francúzskom. Avšak jedným z právnych poriadkov, v ktorom škoda definovaná je, je právny poriadok susedného štátu a to Rakúska, konkrétne §1293 prvá veta ABGB (všeobecný občiansky zákonník využívaný v Rakúsku), kde sa uvádza, že *„škoda je akákoľvek ujma, spôsobená niekomu na majetku, právach či osobe“* (Schade heisst jeder Nachteil, welcher jemanden an Vermögen, rechten oder seiner Person zugefugt ist). (Mitterpachová 2015)

1.3 Predpoklady zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka

Podľa Občianskeho zákonníka sa pre vznik zodpovednosti za škodu vo väčšine prípadov vyžaduje naplnenie štyroch predpokladov, ktorými sú protiprávny úkon, ujma, príčinná súvislosť medzi protiprávnym úkonom a ujmou a zavinenie. (Lazar 2014)

Protiprávny úkon je ďalším základným predpokladom vzniku zodpovednosti za škodu. (Mitterpachová 2015) Protiprávny úkon je podľa Ovečkovej (2005) „*správanie, ktoré sa prieči právu*“. (Ovečková 2005, s. 172) Znamená to, že protiprávny úkon môžeme nazývať aj protiprávnym správaním, resp. konaním.

Už sme spomínali, že protiprávnym úkonom sa rozumie konanie, ktoré je v rozpore s právom. Nie je rozhodujúcim či právo vyplýva z právneho predpisu alebo zo záväzkového vzťahu, t. j. zo zmluvy. Protiprávny úkon možno spraviť nie len konaním v rozpore s právom, ale aj opomenutím konania, na ktoré bol subjekt podľa práva povinný. (Lazar 2014)

Vyššie uvedené teda znamená, že o protiprávny úkon ide vtedy ak osoba spraví niečo, čo je zakázané, ale tiež aj vtedy ak nespraví niečo, čo je prikázané. Zákaz alebo príkaz môže vyplývať z právneho predpisu alebo zo zmluvy.

Ujma je ďalším predpokladom zodpovednosti za škodu, ku ktorej sme sa vyjadrovali v predchádzajúcej časti, preto ju na tomto mieste nebudeme bližšie rozoberať.

Ďalším predpokladom vzniku zodpovednosti za škodu je existencia príčinnej súvislosti, nazývaná aj kauzálny nexus. Príčinná súvislosť znamená, súvislosť príčiny a následku, teda znamená to, že protiprávny úkon musí byť jednou z hlavných príčin vzniku škody. Protiprávny úkon nemôže byť vedľajšou príčinou vzniku škody, teda príčinná súvislosť nie je daná ak by ku škode prišlo aj bez porušenia právnej povinnosti. (Lazar 2014)

Posledným predpokladom zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka je zavinenie. Zavinenie je založené na dvoch prvkoch, prvku poznania a prvku vôle. Na základe týchto dvoch prvkoch rozlišujeme štyri formy zavinenia a to priamy úmysel čo znamená, že škodca vedel, že môže škodu spôsobiť a škodu spôsobiť chcel. Nepriamy úmysel je daný vtedy, keď škodca vedel, že škodu spôsobiť môže a pre prípad, že ju spôsobí bol s tým uzrozumený. Vedomá nedbanlivosť je treťou formou zavinenia, ktorá je daná

vtedy ak škodca škodu síce spôsobiť nechcel, avšak vedel, že ju spôsobiť môže a bez primeraných dôvodov sa spoliehal, že ju nespôsobí. Poslednou formou zavinenia je nevedomá nedbanlivosť a je daná vtedy ak škodca síce nevedel, že škodu spôsobiť môže, dokonca škodu spôsobiť nechcel, ale vzhľadom na okolnosti a svoje osobné pomery o tom vedieť mohol a mal. (Lazar 2014)

Zavinenie sa však nevyžaduje za každých okolností. Občiansky zákonník pozná aj prípady objektívnej zodpovednosti, kedy sa zavinenie nevyžaduje. Tieto prípady sú v Občianskom zákonníku upravené v ustanoveniach § 420a, § 421, § 421a, § 427 - § 431, § 432, § 433 - § 437. Okrem ustanovenia § 420a ide o osobitné druhy zodpovednosti.

1.4 Predpoklady zodpovednosti za škodu v Obchodnom zákonníku

Podľa ustanovenia § 373 Obchodného zákonníka je všeobecná zodpovednosť za škodu upravená nasledovne: *„Kto poruší svoju povinnosť zo záväzkového vzťahu, je povinný nahradiť škodu tým spôsobenú druhej strane, ibaže preukáže, že porušenie povinností bolo spôsobené okolnosťami vylučujúcimi zodpovednosť.“* (§ 373 OBZ)

Z vyššie uvedenej citovanej právnej normy môžeme vyčítať tri predpoklady zodpovednosti za škodu v obchodnom práve a to porušenie zmluvnej povinnosti, existencia škody a príčinná súvislosť. V porovnaní s Občianskym zákonníkom si môžeme všimnúť niekoľko rozdielov a to, že Obchodný zákonník používa pojem škoda a Občiansky zákonník používa pojem ujma, ďalším rozdielom je, že zatiaľ čo Občiansky zákonník spája vznik nároku na náhradu škody s porušením zákonnej alebo zmluvnej povinnosti, Obchodný zákonník spája nárok na náhradu škodu s porušením zmluvnej povinnosti a posledným rozdielom je, že v obchodnom práve absentuje požiadavka zavinenia.

Porovnávanie predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka má význam z dôvodu, že aj na obchodnoprávne vzťahy sa v určitých prípadoch aplikujú ustanovenia Občianskeho zákonníka a preto pri písaní o zodpovednosti za škodu v obchodnom práve nemožno opomenúť ani občianskoprávnu úpravu.

„Občiansky zákonník okrem všeobecnej úpravy náhrady škody obsahuje aj celý rad osobitných právnych úprav, z ktorých viaceré sú aplikovateľné aj vo vzťahoch medzi podnikateľmi, a to na základe § 1 ods. 2 OBZ, v zmysle ktorého ak niektoré otázky nie sú

upravené Obchodným zákonníkom, použije sa úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku.“ (Ovečková 2017, s. 404)

1.5 Všeobecná zodpovednosť za škodu podľa Občianskeho zákonníka

„Úprava zodpovednosti za škodu v Občianskom zákonníku je základom pre celé odvetvie súkromného práva. Ak však určité právne odvetvie, tak ako v tomto prípade obchodné právo, obsahuje svoju samostatnú úpravu, spôsobuje to v zmysle zásady lex specialis derogat legi generali prednosť. A tak je to aj vo vzťahu úpravy náhrady škody v Občianskom zákonníku (lex generalis) a Obchodnom zákonníku (lex specialis). Neplatí to však všeobecne, pretože osobitné ustanovenia Občianskeho zákonníka, upravujúce jednotlivé skutkové podstaty náhrady škody v osobitných prípadoch, sú lex specialis vo vzťahu k všeobecným ustanoveniam Obchodného zákonníka.“ (Mitterpachová 2015, s. 33)

Táto všeobecná zodpovednosť za škodu sa na obchodnoprávne vzťahy neaplikuje v zmysle vyššie spomenutej zásady lex specialis derogat legi generali. Zásada lex specialis derogat legi generali v doslovnom preklade znamená: špeciálny zákon ruší zákon všeobecný. A teda ak je niečo upravené všeobecne, ale zároveň aj špeciálne v konkrétnom riešenom prípade, má špeciálna úprava prednosť.

Podľa Ovečkovej (2005) *„ak sa v obchodných vzťahoch použije osobitná úprava náhrady škody upravená v Občianskom zákonníku, bude sa na tento prípad aplikovať aj všeobecná úprava náhrady škody, ako aj spoločné ustanovenia o náhrade škody (§438 až § 450 OZ).“* (Ovečková 2005, s. 169)

1.6 Osobitná zodpovednosť za škodu podľa Občianskeho zákonníka

„Občiansky zákonník okrem všeobecnej úpravy náhrady škody obsahuje aj celý rad osobitných právnych úprav, z ktorých viaceré sú aplikovateľné aj vo vzťahoch medzi podnikateľmi, a to na základe § 1 ods. 2 OBZ „v zmysle ktorého ak niektoré otázky nie sú upravené Obchodným zákonníkom, použije sa úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku.“ (Ovečková 2017, s. 404)

Do tejto kategórie patrí: *„úprava náhrady škody spôsobenej prevádzkovou činnosťou (420a OZ), úprava náhrady škody spôsobenej okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe prístroja alebo inej veci (§ 421a), úprava náhrady škody spôsobenej zvlášť nebezpečnou prevádzkou (§ 432 a nasl. OZ), úprava náhrady škody spôsobenej na vnesených*

a odložených veciach (§ 433 OZ), ale aj úprava náhrady škody spôsobenej konaním proti dobrým mravom (§ 424 OZ).“ (Ovečková 2017, s. 404)

Z uvedeného teda rozumieme, že ak napríklad riešime prípad, kedy v rámci obchodnoprávneho vzťahu bola spôsobená škoda prevádzkovou činnosťou, nebudeme hľadať právnu úpravu v Obchodnom zákonníku, i keď by nám to mohlo napadnúť ako prvé, ale hľadať budeme v Občianskom zákonníku. Aj keď ide o obchodnoprávny vzťah, právna úprava zodpovednosti za škodu je osobitným druhom zodpovednosti za škodu a nakoľko takýto prípad nie je riešený v Obchodnom zákonníku, je nutné použiť ustanovenia Občianskeho zákonníka, ako *lex specialis* ku všeobecnej úprave zodpovednosti za škodu obsiahnutej v Obchodnom zákonníku.

Uvedené platí aj napriek tomu, že sme vyššie uvádzali, že Obchodný zákonník má k Občianskemu zákonníku pomer špeciality, toto však platí ak berieme tieto dva kódexy ako celok. Ak však posudzujeme jednotlivé ustanovenia, je potrebné si objasniť otázku, či je konkrétny prípad riešený osobitnými ustanoveniami jedného alebo druhého kódexu. Ak je daný prípad riešený oboma kódexami, tak v takom prípade má prednosť Obchodný zákonník, ako *lex specialis*. Ak je však problematika riešená osobitne iba v Občianskom zákonníku a Obchodný zákonník ustanovenia týkajúce sa konkrétnej situácie neobsahuje, znamenalo by to, že ak by sme chceli použiť Obchodný zákonník, museli by sme postupovať podľa všeobecnej úpravy zodpovednosti za škodu obsiahnutú v tomto kódexe.

Nakoľko ale Občiansky zákonník rieši v osobitnej úprave práve našu situáciu, tak v tom prípade toto konkrétne ustanovenie, resp. ustanovenia, z Občianskeho zákonníka sú k všeobecnej úprave Obchodného zákonníka v pomere špeciality a preto je nutné aplikovať Občiansky zákonník.

1.7 Všeobecná zodpovednosť za škodu podľa Obchodného zákonníka

„Zodpovednosť za škodu v obchodnom práve je inštitút osobitne upravený pre obchodné záväzkové vzťahy Obchodným zákonníkom. Obchodnoprávna zodpovednosť je v zmysle systematiky primárne upravená ako zodpovednosť vyplývajúca z porušenia záväzkovej povinnosti vymedzenej v § 373 – 386 Obchodného zákonníka za splnenia predpokladov, ktoré budú opísané nižšie. Aj v prípade porušenia inej povinnosti ustanovenej Obchodným zákonníkom sa však v zmysle § 757 na tieto právne vzťahy primerane použije právna úprava ustanovená v Obchodnom zákonníku.“ (Mitterpachová 2015, s. 32)

V zmysle nasledujúcich zásad je upravená zodpovednosť za škodu v obchodnom práve:

- a) **Zásada zodpovednosti za majetkovú ujmu** – na rozdiel od občianskoprávnej zodpovednosti, hlavným účelom obchodného práva je ochrana majetku a majetkových vzťahov podnikateľa. Obchodnoprávna zodpovednosť sa teda tiež zameriava hlavne na majetkovú ujmu.
- b) **Zásada objektívnej zodpovednosti s možnosťou liberácie** – znamená preukázanie dôvodov, ktoré zodpovednosť vylučujú (liberačné dôvody).
- c) **Zásada plnej reštitúcie škody** – znamená úhrada škody ako takej a tiež aj ušlého zisku.
- d) **Zásada dispozitívnosti právnej úpravy** – ustanovenia o zodpovednosti majú dispozitívny charakter, okrem § 376, 382, 384 a 386 OBZ, zmluvné strany si teda môžu dohodnúť, resp. upraviť právne vzťahy, ktoré nemusia úplne korešpondovať so zákonom, prípadne vylúčiť niektoré ustanovenia.
- e) **Zásada realizácie zodpovednosti v novom právnom vzťahu** – dôsledkom protiprávneho úkonu je vznik osobitného právneho vzťahu, v ktorom sa realizuje zodpovednostná povinnosť. (Mitterpachová 2015)

1.8 Osobitné ustanovenia zodpovednosti za škodu podľa Obchodného zákonníka

Rovnako ako v Občianskom zákonníku, tak aj v Obchodnom zákonníku existuje všeobecná a špeciálna, resp. osobitná úprava v prípade konkrétnych prípadov. „*Hierarchia všeobecnej úpravy náhrady škody a osobitných úprav náhrady škody je v našom súkromnom práve veľmi zložitá, čo napokon komplikuje aj jej aplikáciu. Vyplyva to z existencie dvoch kódexov, t. j. Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka, ktoré obsahujú tak všeobecnú úpravu ako aj osobitnú úpravu*“ (Ovečková 2008, s. 199)

Podľa Mitterpachovej (2015) možno osobitné ustanovenia rozdeliť do niekoľkých skupín podľa konkrétnych situácií:

1. Úprava osobitných liberačných dôvodov – § 521 ods. 1 OBZ; § 533; § 570; § 603; § 622; § 690 ods. 2 OBZ; 694; § 704 OBZ;
2. Osobitná úprava informačných povinností o vzniku škody (§ 623 OBZ) alebo okolnostiach vyplývajúcich z plnenia záväzku (§ 315 ods. 3 OBZ, § 688 OBZ);

3. Osobitná úprava určenia rozsahu škody – ak nemožno určiť výšku náhrady inak, určí sa minimálne vo výške odmeny, ktorá by bola obvyklá v čase neoprávneného použitia (§ 12 ods. 3 OBZ);
 - viac nájdeme v § 624; § 737 OBZ
4. Úprava splatnosti náhrady škody - § 330 ods. 4 OBZ;
5. Náhrada škody ako jeden z nárokov, ktorý je popri iných možné uplatniť kumulatívne – § 53 OBZ; § 12 ods. 3 OBZ; § 65 OBZ; § 321 ods. 4 OBZ;
6. Špecifická úprava solidárnej zodpovednosti - § 64 OBZ;
7. Určenie aktívnej legitimácie pri uplatňovaní zodpovednosti v mene a na účet obchodnej spoločnosti [§ 81a ods. 1 OBZ, § 97 OBZ, § 122 OBZ, § 182 ods. 1 písm. e) OBZ];
8. Osobitná úprava zodpovednosti za škodu členov orgánov obchodných spoločností, dopĺňa všeobecnú úpravu v § 373 a nasl. OBZ (§ 135a OBZ, § 181 OBZ, § 243a OBZ)
9. Ustanovenia spadajúce do rozsahu inštitútu culpa in contrahendo- § 268 ; § 271; § 290 OBZ
10. Náhrada škody pri kúpnej zmluve – vzťah zodpovednosti za vady (§ 436 ods. 4; § 437 ods. 3 a § 440 OBZ a oddiel 7), úprava nárokov na náhradu škody v prípade odstúpenia od zmluvy niektorou zo zmluvných strán (§ 469 - §470OBZ);
11. Osobitný obchodnoprávny delikt - § 3 ods. 2 OBZ (Mitterpachová 2015)

1.9 Doktrína culpa in contrahendo

Termín „culpa in contrahendo“ bol ešte do nedávna u nás vymedzený iba právnou teóriou, avšak v súčasnej dobe sa vyskytuje aj v rozhodnutiach súdov a aj ako súčasť európskeho práva záväzného tiež na Slovensku je súčasťou nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky. „*Toto nariadenie výslovne predpokladá existenciu inštitútu predzmluvnej zodpovednosti (culpa in contrahendo) v právnych poriadkoch členských štátov EÚ, na účely jeho uplatňovania je teda potrebné poznať jeho význam a právne následky.*“ (Mitterpachová 2013)

„Culpa in contrahendo sa vo všeobecnosti (nie však bezvýhradne) finalizuje ako zodpovednosť za škodu (v zmysle viny, t. j. zavinenia, a to buď úmyselného alebo nedbalostného...), postihujúca porušenie jednak niektorých všeobecných právnych princípov a jednak predzmluvných povinností“ (Suchoža 2009, s. 150)

V slovenskej akademickej obci sa názory na spomínanú doktrínu líšia. Napríklad vyjadrený názor Ovečkovej, ktorá tvrdí, že inštitút culpa in contrahendo by mal byť vyslovene zakotvený v slovenskom systéme zodpovednosti za škodu v Obchodnom zákonníku, viedol k bližšiemu preskúmaniu danej problematiky aj Andreu Moravčíkovú.

Andrea Moravčíková vo svojom článku (Bulletin SAK - 9-10/2005) považuje inštitút predzmluvnej zodpovednosti (culpa in contrahendo) anglo-americkému právnomu systému. (Moravčíková 2005)

Ale spomínaný systém rieši celkovo otázky odpovedajúce culpa in contrahendo v rámci zodpovednosti za delikty a obdobný deliktuálny prístup zaujala resp. zaujíma aj francúzska právna teória či prax. Uvedené vyjadril Csach (2006) vo svojom článku (Bulletin SAK – 5/2006) ako reakciu na už spomínaný a vyššie uvedený článok Moravčíkovej (2005). A teda zodpovednosť za culpa in contrahendo nemôže byť inštitútom iba anglo-amerického systému. (Csach 2006)

1.10 Porovnanie obchodnoprávnej úpravy zodpovednosti za škodu s vybranými štátmi kontinentálnej Európy

Pre potreby tejto bakalárskej práce sme vybrali iba niektoré štáty, s ktorými porovnáme našu, t. j. slovenskú obchodnoprávnú úpravu a to s obchodnoprávnou úpravou Česka, Rakúska a Nemecka. Už sme spomínali, že na rozdiel od slovenského právneho poriadku, v tom rakúskom je škoda priamo definovaná.

Zodpovednosť za škodu upravuje rakúske právo v ABGB, spoločne tiež upravuje zodpovednosť kontraktuálnu a deliktuálnu. Rakúska právna úprava podľa ABGB je nám a nášmu chápaniu veľmi blízka, keďže na našom území platila až do roku 1950. Okrem všeobecnej úpravy škody, ABGB špeciálne upravuje jednotlivé druhy škôd. Kam patri napríklad: škody z porušenie, škody spôsobené odborníkmi, či viacerými účastníkmi škody spôsobené náhodou, z nedbanlivosti alebo zvierat'om. Avšak zaoberá sa tiež aj rôznymi druhmi zavinenia, od úmyselného zavinenia až po objektívnu zodpovednosť bez ohľadu na zavinenie. (Mitterpachová, 2015)

Zodpovednosť za škodu je aj v nemeckom práve upravená v občianskom zákonníku, nie však výlučne, nakoľko niektoré skutkové podstaty vyplývajú z ustanovení Obchodného zákonníka. Okrem toho podľa Mitterpachovej (2015), nemecké právo podobne ako slovenské odlišuje dva rozdielne predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu a to

objektívny prvok, ktorým je nedovolené konanie a subjektívny prvok a teda zavinenie. Povinnosť škodu nahradiť je formulovaná veľmi rozsiahlo a zahŕňa všetky prípadné delikty a zásahy do práv. Prvok protiprávnosti je zvýraznený, avšak súčasne aj tzv. teória ochrannej normy. V §823 ods. 2 je spomínaná teória formulovaná: „*rovnakú povinnosť je povinná znášať aj osoba, ktorá sa dopustí porušenia zákona, ktorý je zameraný na ochranu inej osoby. Ak podľa obsahu zákona môže byť tento tiež porušený bez zavinenia, potom zodpovednosť za náhradu existuje len v prípade zavinenia.*“ (Die gleiche Verpflichtung trifft denjenigen, welcher gegen ein den Schutz eines anderen bezweckendes Gesetz verstößt. Ist nach dem Inhalt des Gesetzes ein Verstoß gegen dieses auch ohne Verschulden möglich, so tritt die Ersatzpflicht nur im Falle des Verschuldens ein.) (Mitterpachová 2015)

Na rozdiel od nemeckej právnej úpravy v tej českej je zodpovednosť za škodu obsiahnutá iba v Občianskom zákonníku (účinnosť od 1.1.2014) a v zákone č. 89/2012 Sb. „*Povinnosť nahradiť ujmu inému zahŕňa vždy povinnosť k náhrade ujmy na majetku (škody)*“ túto zásadu ustanovuje § 2894 ods. 1.

Základné zásady sú v § 2894 až § 2899 nasledovne ustanovené

- Nemajetková ujma sa uhrádza v prípade, ak to bolo špeciálne dohodnuté alebo to zákon explicitne ustanovuje;
- Objektívna zodpovednosť (bez zavinenia) je daná iba vtedy, ak je to uvedené v zákone (výslovne);
- Vylučujúce prípady, kedy je možné vopred sa vzdať nároku na náhradu škody. (Mitterpachová, 2015)

2 Cieľ

Hlavným cieľom bakalárskej práce je bližšie identifikovať pojem obchodné právo, pojem škoda, protiprávny úkon a predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka, aby sme lepšie pochopili skúmanú problematiku. V prípade ak by sme sa dostali do situácie, v ktorej budeme tieto poznatky potrebovať, musíme vedieť aké máme možnosti. Nadväzujúc na hlavný cieľ práce sme si stanovili čiastkové ciele:

- 1) Vďaka naštudovaniu dostupnej literatúry venujúcej pozornosť danej problematike, definovať pojmy obchodné právo, škoda, protiprávny úkon, príčinná súvislosť a tiež zodpovednosť za škodu.
- 2) Analyzovať kedy vzniká škoda, kedy dochádza k protiprávnemu úkonu a akými spôsobmi môžeme požadovať náhradu škody.
- 3) Príkladmi z praxe zmapovať celkové priznané náhrady škody a znázorniť percentuálnu úspešnosť predmetných súdnych sporov.

3 Metodika práce a metódy skúmania

Skôr ako sme začali písať túto bakalársku prácu, bolo potrebné zozbierať a naštudovať si odbornú literatúru. Využívali sme literatúru hlavne od slovenských autorov, ktorí sú uznávaní vo svojom odbore. Využívali sme tiež zákony, ktoré sú dostupné na internete, v prevažnej väčšine sme využívali webovú stránku www.slov-lex.sk a tiež aj súdne rozhodnutia dostupné na internete. Po naštudovaní základných poznatkov, sme si rozdelili prácu do niekoľkých bodov, resp. vytvorili sme si štruktúru podľa ktorej sme postupovali pri písaní. V teoretickej časti sme sa snažili postupne a zrozumiteľne vysvetliť a definovať jednotlivé pojmy pre lepšie pochopenie danej problematiky.

Ako prvé sme si stanovil hlavný cieľ práce a tiež čiastkové ciele. Ďalej sme sa snažili vďaka zhromaždenej odbornej literatúry, postupne objasňovať jednotlivé kapitoly, ktoré sme si tiež vopred stanovili.

Konzultácia práce so školiteľkou, resp. vedúcou práce prebiehala počas celého písania práce, od stanovenia obsahu a jednotlivých kapitol až po záver a formálnu úpravu práce.

Pri písaní teoretickej časti práce sme využívali hlavne metódu analýzy a komparácie, nakoľko v rámci témy našej bakalárskej práce nebolo možné využiť empirické metódy ako napríklad experiment. Ako je vyššie spomenuté využívali sme hlavne metódu analýzy a komparácie na definovanie a priblíženie jednotlivých pojmov, lepšie porozumenie riešenej problematiky.

Spomenuli sme už, že sme využívali súdne rozhodnutia dostupné na internete najmä v praktickej časti práce. Skúmané súdne rozhodnutia sme vyhľadávali na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (www.obcan.justice.sk). Z ponúkaných možností na stránke sme ako prvé vybrali možnosť „SÚDY a ROZHODNUTIA“, následne sme výsledky zúžili len na možnosť „ROZHODNUTIA“. V rámci tejto zložky sme mali možnosti skonkretizovať výsledky vyhľadávania podľa typu súdu – OKRESNÉ SÚDY, územnej pôsobnosti – NITRIANSKY KRAJ, oblasti právnej úpravy – OBCHODNÉ PRÁVO, podoblasti právnej úpravy – NÁHRADA ŠKODY a rovnako sme výsledky ohraničili dátumom vydania rozsudku – 1.1.2010 až 31.12.2020. Z nájdených výsledkov sme si vybrali 40 a teda vytvorili vlastnú vzorku, ktorú sme ďalej skúmali.

V praktickej časti bakalárskej práce sme tiež využili metódu analýzy pre skúmanie jednotlivých súdnych rozhodnutí, metódu dedukcie pri vytváraní vlastných predpokladov pri určení výsledkov realizovaného výskumu, tiež aj metódu konkretizácie a pozorovania pri zisťovaní skutočných výsledkov realizovaného sekundárneho výskumu.

4 Výsledky práce a diskusia

Sekundárny prieskum bol realizovaný za obdobie od roku 2010 do roku 2020 v Nitrianskom kraji. Prieskum bol zameraný na prípady týkajúce sa náhrady škody v Nitrianskom kraji, resp. žaloby o náhradu škody v Nitrianskom kraji v časovom úseku 2010-2020. Vyššie uvedené teda znamená, že sme sa zamerali na konkrétny región Slovenska, v konkrétnom časovom období. Skúmali sme, aká je percentuálna úspešnosť a teda, koľko sporov z celkového počtu je úspešných, aká je priemerná výška náhrady škody na jeden úspešný spor, aká je výška náhrad škody celkovo vo vybranej vzorke. Na základe skúmaného, sme zostavili niekoľko predpokladov, ktoré boli potvrdené alebo vyvrátené a konkretizované budú v ďalších častiach.

Prieskum sme realizovali na základe sekundárnych údajov, ktoré sme získali vďaka verejne dostupným súdnym rozhodnutiam, ktoré sme skúmali a postupne vytvárali vlastnú štatistiku. Súdne rozhodnutia bolo v niektorých prípadoch nutné skúmať veľmi podrobne, nakoľko voči niektorým rozsudkom bol uplatnený opravný prostriedok na krajskom súde, prípadne na najvyššom súde a bolo potrebné zistiť, či súd, ktorý rozhodoval o opravnom priestupku, rozsudok potvrdil, zrušil alebo zmenil. V prípade ak bol uplatnený opravný prostriedok voči rozsudku okresného súdu, rozhodoval krajský súd, ktorý mohol vo veci rozhodnúť aj sám.

Celkový počet skúmaných rozsudkov bol 40. Pri každom z rozsudkov boli skúmané rovnaké aspekty, rovnakými metódami.

Pri realizácii prieskumu sme analyzovali a konkretizovali súdne rozhodnutia, ktoré boli pre náš výskum relevantné, spracovali sme ich do tabuľky, ktorej vyhodnotenie nám poskytlo odpovede na otázky skúmania.

Keďže každé súdne rozhodnutie sme skúmali rovnako, rovnakými metódami a s rovnakou dôležitosťou, vedeli sme porovnať a spracovať všetky údaje rovnako a tiež aj prehľadne vyhodnotiť.

4.1 Výsledky prieskumu

Získané výsledky sme spracovali a vytvorili štatistiku, resp. tabuľku, ktorá bude uvedená nižšie. Údaje z tabuľky sme ďalej spracovali do frekvenčných tabuliek a grafov, vďaka ktorým sme získali odpovede na otázky a tiež zistili, či sú predpoklady, stanovené metódou dedukcie, správne alebo nie a tiež aj odpoveď na výskumnú otázku.

Výskumná otázka:

„Aká je percentuálna úspešnosť súdnych sporov a priemerná výška náhrady škody?“

Otázky, na ktoré sme hľadali odpovede:

1. Aký počet sporov bol riešený na jednotlivých súdoch ?
2. Aký bol počet sporov v jednotlivých rokoch ?
3. V koľkých sporoch bol uplatnený opravný prostriedok?
4. V koľkých sporoch vyhral žalobca a v koľkých vyhral žalovaný?
5. Aká výška náhrad bola priznaná celkovo vo vybranej vzorke sporov ?

Predpoklady stanovené metódou dedukcie:

Prvým predpokladom je, že si myslíme, že väčšina sporov z vybranej vzorky, t. j. cca 80%, bude úspešných.

Ďalej predpokladáme, že priemerná výška priznanej náhrady na 1 úspešný spor bude približne 3000€.

V poslednom, treťom predpoklade si myslíme, že celková výška priznaných náhrad za dané časové obdobie, v danom regióne bude viac ako 0,5 mil. €.

Tabuľka č. 1

Poradie	Súd	Sp. zn.	Žalovaná suma	Kto v spore vhrál	Napadnuté odvolaním	Výsledok odvolacieho konania	Dátum rozhodnutia	priznaná suma	% úspech
1	OS Nové Zámky	15Cb/19/2020	Neznáma	Žalobca	Nie		2020	Neznáma	100,00%
2	OS Komárno	5Cb/115/2019	67	Žalobca	Nie		2020	67	100,00%
3	OS Topoľčany	9Cb/23/2019	9 400,99	Žalobca	Nie		2019	9 400,99	100,00%
4	OS Nové Zámky	15Cb/172/2017	2771,16	Žalobca	Áno	Potvrdené	2019	2771,16	100,00%
5	OS Topoľčany	8Cb/140/2011	664113,22	Žalovaný	Nie		2019	0	0,00%
6	OS Topoľčany	9Cb/13/2018	6602,89	Žalobca	Áno	Potvrdené	2019	903,75	13,69%
7	OS Nové Zámky	15Cb/47/2018	2288,2	Žalobca	Nie		2018	2288,2	100,00%
8	OS Nitra	32Cb/42/2017	450000	Žalobca	Nie		2018	384791,6	85,51%
9	OS Komárno	4Cb/2/2018	3 033	Žalovaný	Áno	Potvrdené	2019	0	0,00%
10	OS Nové Zámky	15Cb/96/2017	4416,51	Žalobca	Áno	Potvrdené	2019	4416,51	100,00%
11	OS Komárno	5Cb/10/2017	2239,09	Žalobca	Nie		2018	2239,09	100,00%
12	OS Levice	16Cb/82/2015	51925	Žalobca	Nie		2017	14125	27,20%
13	OS Nové Zámky	15Cb/129/2017	89,55	Žalobca	Nie		2017	89,55	100,00%
14	OS Topoľčany	8Cb/81/2012	8984,6	Žalobca	Nie		2017	8077,05	89,90%
15	OS Topoľčany	4Cb/42/2014	8284,95	Žalobca	Áno	Potvrdené	2019	7648,13	92,31%
16	OS Komárno	5Cb/163/2017	466,34	Žalobca	Nie		2017	466,34	100,00%
17	OS Topoľčany	8Cb/4/2009	114098,55	Žalobca	Áno	Potvrdené	2018	68672,68	60,19%
18	OS Topoľčany	6Cb/13/2016	26807,45	Žalobca	Nie		2017	26807,45	100,00%
19	OS Topoľčany	4Cb/28/2015	15383,9	Žalovaný	Áno	Potvrdené	2017	0	0,00%
20	OS Nové Zámky	14Cb/174/2016	1032,27	Žalobca	Nie		2016	1032,27	100,00%
21	OS Topoľčany	5Cb/10/2016	1 602,18	Žalobca	Nie		2016	1 602,18	100,00%
22	OS Topoľčany	5Cb/1/2015	2648,75	Žalobca	Nie		2015	2648,75	100,00%
23	OS Nové Zámky	15Cb/127/2015	201,14	Žalobca	Nie		2015	201,14	100,00%
24	OS Levice	13Cb/2/2015	28214,85	Žalobca	Nie		2015	28214,85	100,00%
25	OS Topoľčany	4Cb/5/2015	2542,33	Žalovaný	Nie		2015	0	0,00%
26	OS Topoľčany	4Rob/131/2014	428,4	Žalobca	Nie		2015	428,4	100,00%
27	OS Topoľčany	4Cb/40/2014	18115,76	Žalovaný	Nie		2014	0	0,00%
28	OS Topoľčany	4Cb/12/2014	28216,42	Žalovaný	Nie		2014	0	0,00%
29	OS Nové Zámky	15Cb/297/2013	14323,65	Žalobca	Nie		2014	14323,65	100,00%
30	OS Nitra	32Cb/10/2013	21727,2	Žalovaný	Nie		2013	0	0,00%
31	OS Topoľčany	4Cb/20/2011	33468,08	Žalovaný	Áno	Potvrdené	2015	0	0,00%
32	OS Topoľčany	4Rob/110/2013	700	Žalobca	Nie		2013	700	100,00%
33	OS Topoľčany	4Rob/28/2013	8360,12	Žalobca	Nie		2013	8360,12	100,00%
34	OS Topoľčany	4Rob/19/2013	1762	Žalobca	Nie		2013	1762	100,00%
35	OS Topoľčany	4Rob/9/2013	456,22	Žalobca	Nie		2013	456,22	100,00%
36	OS Nitra	27Rob/709/2010	1047,88	Žalovaný	Nie		2012	0	0,00%
37	OS Nové Zámky	14Cb/71/2012	839,68	Žalobca	Nie		2012	839,68	100,00%
38	OS Komárno	5Cb/18/2012	2110,12	Žalobca	Nie		2012	2110,12	100,00%
39	OS Komárno	4Cb/334/2010	359,16	Žalobca	Nie		2011	359,16	100,00%
40	OS Topoľčany	4Cb/4/2020	3775,7	Žalobca	Nie		2020	1 887,85	50,00%

V tabuľke č. 1 sú uvedené súdne rozhodnutia, z ktorých každé má uvedenú spisovú značku, súd ktorý vo veci rozhodol a tiež či vyhral žalobca alebo žalovaný, prípadne či bol uplatnený opravný prostriedok a ako sa ďalej vo veci rozhodlo. Okrem už spomínaných bodov sú v tabuľke ďalej uvedené sumy, ktoré boli žalované, podobne aj sumy priznané, percentuálny úspech a rok kedy bol rozsudok vydaný.

4.2 Výpočet výsledkov za pomoci frekvenčných tabuliek

- Riešený počet sporov na jednotlivých súdoch.

Tabuľka č. 2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	OS TO	20	50,00%	50,00%	50,00%
	OS NZ	9	22,50%	22,50%	72,50%
	OS KN	6	15,00%	15,00%	87,50%
	OS NR	3	7,50%	7,50%	95,00%
	OS LV	2	5,00%	5,00%	100%
	Total	40	100%		

Z tabuľky vyplýva, že na Okresnom súde v Topoľčanoch bolo 20 súdnych sporov v oblasti žalôb o náhradu škody, čo tvorí 50% vybraných sporov v Nitrianskom kraji za obdobie 2010-2020. Na Okresnom súde v Nových Zámkoch to bolo 9 sporov (22,5%), na Okresnom súde v Komárne, 6 sporov (15%), na Okresnom súde v Nitre, 3 spory (7,5%) a na Okresnom súde v Leviciach bol najmenší počet a teda 2 spory (5%).

- Riešený počet sporov v jednotlivých rokoch.

Tabuľka č. 3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2010	0	0%	0%	0%
	2011	1	2,50%	2,50%	2,50%
	2012	3	7,50%	7,50%	10,00%
	2013	5	12,50%	12,50%	22,50%
	2014	3	7,50%	7,50%	30,00%
	2015	6	15,00%	15,00%	45,00%
	2016	2	5,00%	5,00%	50,00%
	2017	6	15,00%	15,00%	65,00%
	2018	4	10,00%	10,00%	75,00%
	2019	7	17,50%	17,50%	92,50%
	2020	3	7,50%	7,50%	100%
	Total	40	100%		

Z ďalšej tabuľky sme sa dozvedeli množstvo sporov v jednotlivých rokoch. Vybraná vzorka neobsahovala žiadny spor v oblasti žalôb o náhradu škody, v ktorom sa rozhodlo v roku 2010 v danom regióne. V roku 2011 bol riešený iba jeden spor (2,5%), v roku 2012 boli spory 3 (7,5%), v roku 2013 bolo 5 sporov (12,5%), v roku 2014 boli opäť 3 spory (7,5%), v roku 2015 sa opäť počet zvýšil a to na 6 sporov (15%), v roku 2016 počet klesol na 2 spory (5%), v roku 2017 sa počet zvýšil, a síce 6 sporov (15%), 4 spory sa riešili v rok 2018 (10%), v roku 2019 bolo sporov 7 (17,5%), v roku 2020 boli 3 spory (7,5%).

- Bol uplatnený opravný prostriedok?

Tabuľka č. 4

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Áno	8	20%	20%	20%
	Nie	32	80%	80%	100%
	Total	40	100%		

Už vďaka tabuľke č. 1 sme videli, že vo väčšine sporov nebol uplatnený opravný prostriedok, avšak niekedy sa tak stalo. Opravný prostriedok bol uplatnený iba vo 8

prípadoch (20%), pričom v niektorých nešlo iba o uplatnenie opravného prostriedku na krajský súd. Vo všetkých prípadoch, súd na ktorý bol opravný prostriedok uplatnený, predošlý rozsudok potvrdil. V 32 prípadoch nebol uplatnený opravný prostriedok (80%).

- V koľkých sporoch vyhral žalobca a v koľkých žalovaný?

Tabuľka č. 5

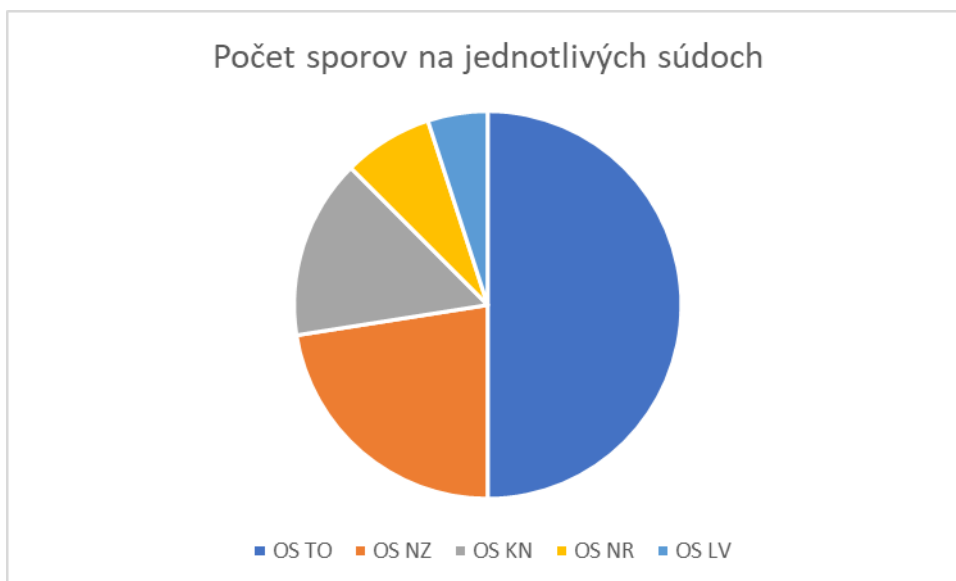
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Žalobca	31	77,50%	77,50%	77,50%
	Žalovaný	9	22,50%	22,50%	100%
	Total	40	100%		

Išlo o spory v oblasti žalôb o náhradu škody, z čoho dedukujeme, že vo väčšine prípadov vyhral žalobca. Naša dedukcia sa potvrdila a to v 31 sporoch (77,5%) vyhral žalobca a len v 9 sporoch vyhral žalovaný (22,5%).

4.3 Potvrdenie výsledkov prieskumu za pomoci grafov

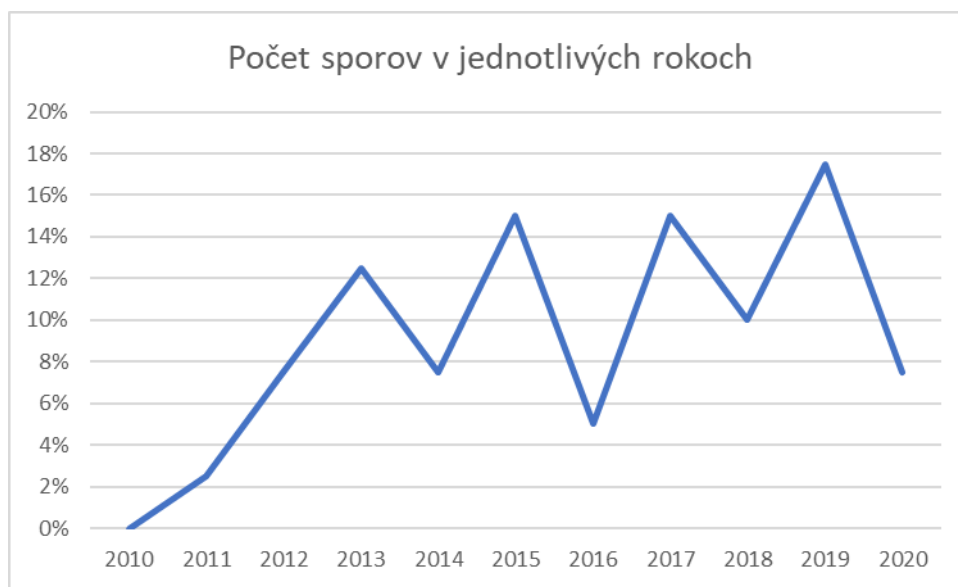
Okrem vytvorenia tabuliek a teda aj vypočítaním výsledkov, sme sa zaoberali vytvorením grafov, ktoré potvrdzujú naše tvrdenia podľa výpočtov z tabuliek. Rovnako sme pomocou grafov vedeli vyhodnotiť aj odpovede na ďalšie otázky, resp. predpoklady.

Graf č. 1

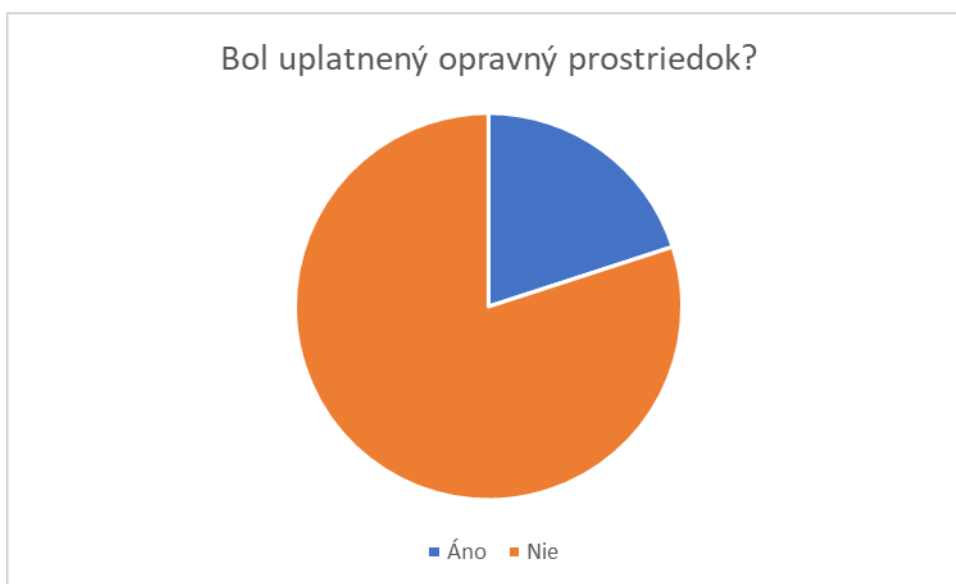
Graf č. 1 potvrdzuje a zároveň aj graficky znázorňuje tabuľku č. 2, a teda zobrazuje percentuálny počet sporov na jednotlivých súdoch. Na OS v Topoľčanoch bol počet sporov najvyšší (20) a tvoril 50% z celkového skúmaného počtu a na OS v Leviciach bol počet sporov najnižší (2) a tvoril 5% z vybranej vzorky.

Graf č. 2

Graf č. 2 znázorňuje, ako sa počty sporov menili v jednotlivých rokoch. Zobrazuje tiež aj počty v percentách a tým potvrdzuje výpočty z tabuľky č. 3. Vidíme, že skutočne v roku 2019 bol počet sporov najvyšší zo skúmanej vzorky, zatiaľ čo v roku 2020 počet rapídne klesol.

Graf č. 3

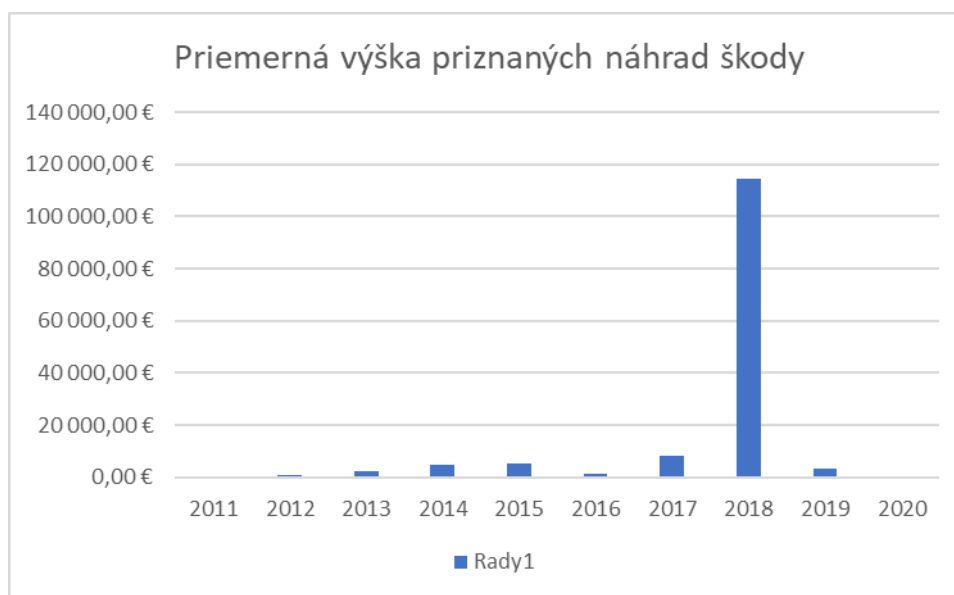
Vo výpočtoch v tabuľke č. 4 uvádzame, že vo veľkej väčšine sporov nebol uplatnený opravný prostriedok, graf č. 3 potvrdzuje tieto výpočty a graficky znázorňuje výsledky.

Graf č. 4

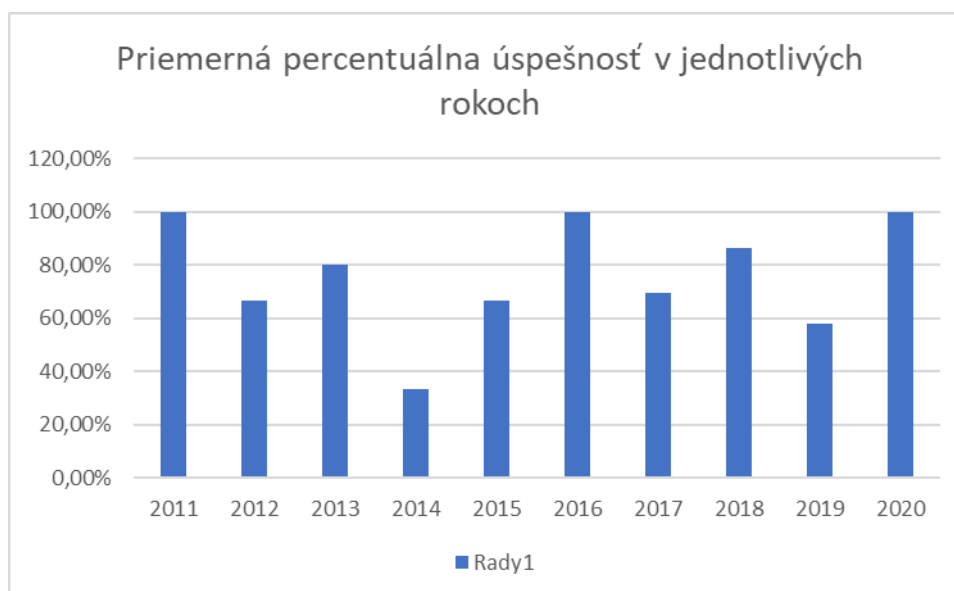
Podobne ako v predchádzajúcom grafe aj graf č. 4 nám potvrdzuje výsledky z tabuľky (tabuľka č. 5). Môžeme vidieť, že vo väčšine sporov vyhral žalobca čo predstavuje 77,5% zo skúmaného počtu sporov.

Graf č. 5

Vo vybranej vzorke sa priemerná výška priznaných náhrad škody počas rokov menila, najvyššiu hodnotu však dosiahla v roku 2018, čo tvorilo skoro 120 000€. Na grafe môžeme vidieť, že oproti ostatným rokom nastal v roku 2018 obrovský nárast. Sumy sú uvedené celkovo za jednotlivé roky. Graf mierne naznačuje odpoveď na vopred stanovené otázky, resp. predpoklady.

Graf č. 6

Priemerná percentuálna úspešnosť v jednotlivých rokoch sa líši. V roku 2010 sme vo vybranej vzorke nezaznamenali žiaden spor, avšak v roku 2011 bola úspešnosť 100% v

priemere za celý rok. V nasledujúcom roku, v roku 2012, úspešnosť mierne klesla na hodnotu niečo málo pod 70%, rok 2013 bol veľmi podobný i keď úspešnosť mierne narástla, na hodnotu 80%. V roku 2014 sa úspešnosť prepadla a predstavovala približne 30% z celkového počtu. V ďalšom roku opäť narástla a podobne ako v roku 2012, jej hodnota bola niečo málo pod 70%. Rok 2016 bol opäť 100% úspešný, v rokoch 2017, 2018, 2019 sa percentuálna úspešnosť mierne menila, avšak už neklesla pod 50%. Rok 2020 bol opäť 100% úspešný.

4.4 Vyhodnotenie výsledkov

„*Aký je počet sporov na jednotlivých súdoch?*“ znela prvá otázka a odpoveď sme získali vďaka frekvenčnej tabuľke č. 2, ktorej výsledky nám potvrdil tiež aj graf č. 1. Odpoveďou teda je, že na OS Topoľčany za skúmané obdobie bolo riešených 20 súdnych sporov v danej oblasti, na OS Nové Zámky bolo riešených 9 súdnych sporov v rovnakej oblasti, na OS Komárno 6 súdnych sporov, na OS Nitra 3 súdne spory a na poslednom súde a síce OS Levice bol riešený najmenší počet a to 2 súdne spory.

Odpoveď na druhú otázku „*Aký je počet sporov v jednotlivých rokoch?*“ sme opäť získali vďaka frekvenčnej tabuľke a grafu. Konkrétne vďaka tabuľke č. 3 a grafu č.2. Vyššie sme už spomínali, že v roku 2010 bol žiadny spor vo vybranej vzorke v danej oblasti a časovom úseku. V roku 2011 bol iba jeden riešený súdny spor vo vybranej vzorke, v roku 2012 počet mierne narástol na počet 3 súdne spory, narástol aj v roku 2013, kde bolo riešených 5 súdnych sporov, ale v roku 2014 počet sporov zase klesol na počet 3. Rok 2015 bol jedným z rokov, kedy sa dosiahol jeden z najvyšších počtov a to 6 súdnych sporov. V roku 2016 počet opäť rapídne klesol na 2 súdne spory. Ďalším rokom, kedy sa dosiahol jeden z najvyšších počtov bol aj rok 2017 a to 6 súdnych sporov, v roku 2018 boli 4 súdne spory. Rok 2019, bol rok kedy bol najvyšší počet sporov v danej oblasti a to až 7 súdnych sporov. V roku 2020 počet súdnych sporov opäť klesol na počet 3.

Opäť vďaka frekvenčnej tabuľke a grafu sme získali odpoveď aj na štvrtú otázku „*V koľkých sporoch bol uplatnený opravný prostriedok?*“. Tabuľka č. 4 zobrazuje, konkrétny počet sporov aj percentuálny podiel, graf č. 3 graficky zobrazuje výsledky z tabuľky. Vo ôsmich sporoch z celkového počtu vybranej vzorky (40) uplatnilo opravný prostriedok, čo tvorí 20%, vo väčšine prípadov (32 sporov), čo tvorí 80%, opravný prostriedok uplatnený nebol.

Už na prvý pohľad, sme mohli predpokladať aká bude odpoveď na ďalšiu otázku, a síce „*V koľkých sporov vyhral žalobca a v koľkých žalovaný?*“. Videli sme, že vo väčšine riešených súdnych sporoch bude výhercom žalobca. Konkrétne však v 31 súdnych sporov vyhral žalobca čo tvorí 77,5% z celkového počtu vybranej vzorky a v žalovaný vyhral iba v 9 sporoch, čo tvorí 22,5%.

Odpoveď na šiestu otázku, sme získali vďaka jednoduchšej matematike. „*Aká je výška priznaných náhrad celkovo?*“. Jednoduchým sčítaním sme prišli nato, že celková výška priznaných náhrad vybranej vzorky je 597 690,89 €.

Vyhodnotenie predpokladov:

Prvým predpokladom bolo, že väčšina sporov (cca 80%) bude úspešných.

Tento predpoklad bol správny a z tabuľky vieme vyčítať že väčšina sporov bola úspešných. Za neúspešný spor pokladáme ten, v ktorom nebola priznaná žiadna náhrada škody. Neúspešných sporov bolo v danom období a v danom regióne iba 9, z čoho zvyšných 31 bolo úspešných, čo tvorí 77,5%.

Druhým predpokladom bolo, že priemerná výška priznanej náhrady na 1 úspešný spor bude približne 3000€.

V tomto predpoklade sme sa mýlili, keďže priemerná výška priznanej náhrady škody na jeden úspešný spor, predstavuje 19 280, 35€.

Tretím a zároveň posledným predpokladom bolo, že celková výška priznaných náhrad za dané časové obdobie v danom regióne bude viac ako 0,5 mil. €.

Predpokladali sme správne, celková výška priznaných náhrad je viac ako 0,5 mil. €, konkrétna odpoveď na tento predpoklad bola už spomenutá vyššie a je to 597 690,89 €.

4.5 Závery prieskumu

I keď naša vzorka bola značne obmedzená na základe kritérií, ktoré sme si stanovili, a predstavovala, iba 40 súdnych sporov, aj tak si myslíme, že sa nám podarilo, dostatočne zodpovedať vopred stanovené otázky.

Údaje sme získali vďaka sekundárnym zdrojom, a síce voľne dostupným rozhodnutiam na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Neskôr

sme ich spracovali do štatistiky, ktorou sme si hneď odpovedali na niektoré otázky. Ďalej sme vypracovali frekvenčné tabuľky a tiež aj grafy, ktorými sme sa snažili odpovedať na vopred stanovené otázky a predpoklady.

Náš prieskum tvorilo 40 súdnych rozhodnutí, ktoré sa zaoberali žalobami v oblasti náhrad škody. Z celkového počtu bolo úspešných 77,5%, pričom za úspešný spor pokladáme spor, v ktorom bola priznaná aspoň nejaká časť z požadovanej sumy. Za sledované obdobie bolo najviac súdnych sporov v skúmanej oblasti na Okresnom súde Topoľčany, čo tvorilo 50% z celkového počtu.

Ďalším bodom v našom prieskume, bolo zistiť ako často sú uplatnené opravné prostriedky na vyšší súd v skúmanej oblasti. Zistili sme, že len vo veľmi málo prípadoch bol opravný prostriedok uplatnený, konkrétne v 8 prípadoch z celkového počtu 40, čo tvorí len 20%. 31 súdnych sporov predstavuje značnú časť skúmanej vzorky, v ktorých vyhral žalobca, čo predstavuje 77,5%.

Najvyšší počet súdnych sporov v skúmanej oblasti a za skúmané obdobie bol zaznamenaný v roku 2019, čo predstavovalo 17,5% z celkového počtu. V roku 2020 sme zaznamenali iba 3 súdne spory a preto tento rok patrí z rokom s najnižším počtom sporov.

Celková priemerná výška priznanej náhrady škody bola najvyššia v roku 2018, kedy predstavovala skoro 120 000€. Žiadny z rokov sa bližšie nepriblížil, k podobnej dosiahnutej celkovej výške priznaných náhrad.

Vyššie sme už spomínali, že priemerná percentuálna úspešnosť sa v jednotlivých rokoch rôzne menila. Avšak iba v troch rokoch dosiahla 100%. Bolo to v rokoch 2011, 2016, 2020. Uvedené teda znamená, že v týchto rokoch každý riešený spor bol úspešný.

Záver

Zodpovednosť za škodu a následná náhrady škody je dôležitá pri akejkol'vek podnikateľskej činnosti, či už mladých alebo aj skúsených podnikateľov, preto je dôležité vedieť sa v problematike orientovať aspoň okrajovo.

V teoretickej časti bakalárskej práce sme analyzovali právnu úpravu zodpovednosti za škodu v Obchodnom zákonníku a vzťahu právnej úpravy v Obchodnom zákonníku k právnej úprave v Občianskom zákonníku. Venovali sme pozornosť aj všeobecnej a osobitnej zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka a tiež aj podľa Obchodného zákonníka. Nevynechali sme termín „culpa in contrahendo“, ktorý sme stručne opísali a zhrnuli líšiace sa názory na daný termín v slovenskej akademickej obci. Komparácia slovenskej obchodnoprávnej úpravy s obchodnoprávnymi úpravami vybraných európskych štátov, ako napríklad Česká republika, Rakúsko či Nemecko. V tejto časti práce sme prišli k záveru, že obchodnoprávne úpravy, niektorých vyššie spomenutých štátov sú veľmi podobné slovenskej obchodnoprávnej úprave alebo sú aspoň podobné nášmu chápaniu.

V praktickej časti práce sme venovali pozornosť štatistickým údajom, týkajúcich sa rozsudkov, vydaných na všeobecných súdoch Slovenskej republiky, ktoré sme prehľadne spracovali do tabuliek a grafov a následne vyhodnotili. Štatistiku tvorila vzorka 40 rozsudkov, vydaných na území Nitrianskeho kraja za obdobie od roku 2010 do roku 2020. Zistili sme, že v skúmanej vzorke bola 77,5% úspešnosť súdnych sporov v danom regióne za skúmané obdobie a priemerná výška náhrady škody bola najvyššia v roku 2018, kedy predstavovala 120 000€, vďaka týmto poznatkom sme získali odpoveď na výskumnú otázku, ktorá znela „Aká je percentuálna úspešnosť súdnych sporov a priemerná výška náhrady škody?“.

Bližším skúmaním sme zistili, že počet riešených sporov sa v jednotlivých rokoch, v rámci našej vzorky, menil. V roku 2019 bol v našej vzorky zaznamenaný najvyšší počet sporov a to 7. V rámci Nitrianskeho kraja je 5 všeobecných súdov, ktoré riešili skúmanú problematiku, avšak z vybraných súdnych rozhodnutí bol najvyšší počet riešený na Okresnom súde v Topoľčanoch za skúmané obdobie. Ďalším bodom, bolo zistiť v akej miere bol uplatnený opravný prostriedok. Z celkového skúmaného počtu len v 20 prípadoch bol uplatnený opravný prostriedok. Všetky zistenia sú uvedené a bližšie analyzované v príslušnej kapitole, taktiež aj graficky prezentované vďaka grafom.

Zoznam použitej literatúry

Knihy/monografie:

1. ŽITŇANSKÁ Lucia a kol. *Základy obchodného práva 1.* Bratislava : IURA EDITION spol. s r.o., 2009, 682 s. ISBN: 978-80-8078-276-4
2. LAZAR Ján a kol. *Občianske právo hmotné.* Bratislava: IURIS LIBRI, spol. s r.o., 2014, 651 s. ISBN: 978-80-89635-08-5
3. MAMOJKA Mojmir a kol. *Obchodný zákonník - Veľký komentár.* Bratislava: EUROKODEX, 2016, 651 s. ISBN: 97-80-8155-067-6
4. OVEČKOVÁ Oľga a kol. *Obchodný zákonník - Veľký komentár.* Bratislava : Wolters Kluwer s.r.o., 2017, 3192 s. ISBN: 97-80-8168-573-6
5. OVEČKOVÁ Oľga a kol. *Obchodný zákonník - 2. Komentár.* Bratislava: Iura Edition, 2005, 663 s. ISBN: 80-8078-027-7
6. OVEČKOVÁ Oľga a kol. *Obchodný zákonník – Komentár.* Bratislava: Iura Edition, 2008, 983 s. ISBN: 978-80-8078-205-4
7. MITTERPACHOVÁ Jana *Zodpovednosť za škodu v obchodnom práve.* Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o., 2015, 254 s. ISBN: 978-80-8168-177-6
8. ŠILHÁN Josef *Náhrada škody v obchodných vzťahoch a možnosti její smluvní limitace.* Praha: C.H. Beck, 2011, 159 s. ISBN: 978-80-7400-393-6

Články v elektronických časopisoch:

1. MITTERPACHOVÁ Jana: Culpa in contrahendo v slovenskom práve a nároky z jej porušenia, Bulletin slovenskej advokácie, 19, 2013, č. 3, s. 16 - 25.

Dostupné na internete: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/Culpa-in-contrahendo-v-slovenskom-prave-a-naroky-z-jej-porusenia.htm>

2. SUCHOŽA Jozef: Culpa in contrahendo (Úvahy). In: Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie konanej v dňoch 19. - 21. októbra 2009 v Starej Lesnej. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika. 2009, 211 s. ISBN: 978-80-7097-782-8

Dostupné na internete:

https://www.upjs.sk/public/media/1084/zbornik_10.pdf

3. MORAVČÍKOVÁ Andrea: Doktrína culpa in contrahendo v obchodnom práve, Bulletin slovenskej advokácie, 11, 2005, č. 9-10, s. 34-35

Dostupné na internete: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/Doktrina-culpa-in-contrahendo-v-obchodnom-prave-1.htm>

4. CSACH Kristián: Doktrína culpa in contrahendo v obchodnom práve, Bulletin slovenskej advokácie, 12, 2006, č. 5, s. 36-46

Dostupné na internete: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/Doktrina-culpa-in-contrahendo-v-obchodnom-prave.htm>

Právne predpisy:

1. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov
2. Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník v znení neskorších predpisov
3. Zákon č. 946/1811 Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (ABGB) v znení neskorších predpisov